

עה ימים וזירות. ככל פעם שהופר לשעה קלה, התחדשו ההפגנות. כוחות הביטחון פתחו באש. במיר אהמד עארף סמחאן, סטודנט לרפואה, בנו שר פועל בתחנת כינון זין, נהרג. אחרים נפצעו.

לחולים סתם לא היתה ישועה. בקסבה אין בית-מירקחת. רק דראגסטור המחזיק סמים עממיים. אין רופא. רק ביום החמישי או השישי הותר לאמבולנסים להיכנס לגטו הנעול. לפני כן היתה צפויה סכנה לכל מי שהיה לוקה בהתקף לב, או לי אשה הרה שחיתה כורעת לולת.

האשפה הצטברה בעירומות, שגדלו והפכו כו מסוכנות. כשהורס העוצר, היתה זאת הדאגה הראשונה. ראשיהעיר עצמו הופיע במקום, נתן יד, הרים פחיאשפה. רוח הקסבה לא נשברה. כמו תמיד, כאשר שילטון מטרי עונש קודקטיבי כרו לשבור את הרוח, הוא השיג את ההיפך.

האיש החדש

האיש המסמך את הרוח החדשה הוא גבר בעל שפם ועיניים חכמות, כבן 40. ראשיהעירייה החדש, בסאם אלישכעה. פעם היה ביקור בלישכת ראשיהעיר מעמד טקסי ארוך. מסביב היו יושבים נכבדים עתירי כבוד ונכסים, לוגמים סיפי לייקפה אינסופיים, מגבבים דברינימוסין ממושכים. כשהיתה השיחה מתקרבת לליקפה פוליטי, היו חומקים בעדינות, נותנים תשובות מנוסחות-יפה וחסרות-תוכן.

אותם נכבדים, ראשי האצולה המיס' חרית המקומית, היו רובם-כולם תומכיו של המלך. האינטרסים הכלכליים שלהם קשרו אותם אל ירדן. הגשרים הפתוחים היו בשבילם צורך מיסחרי. קל היה ליי ממשל לפחדם. אפשר היה לסמוך עליהם שישמרו על השקט. התירוק הניצחי בפניהם: "אנחנו חיים באזורי-כיבוש. מה אפשר לעשות? גורלנו אינו בידינו. מאי בקנו נתון ביד העולם הערבי...".

כל זה השתנה, והסמל לשינוי הוא, בסאם אלישכעה וחבריו, מועצתהעיר. הם יושבים בלישכה של ראשיהעיר, שממנה הוצאו כל דברי הקישוט והמזי תרות. ראשיהעיר הוא חקלאי ושותף ביי בית-חרושת לסבון. שאר החברים הם, בין השאר, רופא-שיניים, נציג אירגון-עובד דים שהוא גם בעל מחצבה קטנה, עורך-דין שהוא גם סוחר, עובדי-משלה שפורי טר על-ידי הישראלים על רקע פוליטי, ראש לישיבת-המסחר, מוכתר (ראשי-שכר נה) ששני בניו נאסרו וחותמת-המוכתר נלקחה ממנו על-ידי השילטון, רוקח. הגיל הממוצע: כ-40.

אין זה רק דור חדש. זהו גם דור שונה. כימעט כולם היו כבית הסוחר — חלק בתקופה הירדנית, חלק בתקופה הישראלית. אחד מהם הוא קומוניסט מוצהר.

גם הסיגנון שונה. לא עוד התחמקות וגיבוב של מליצות-נימוס ערבוניות. אלי שבעה מדבר לעיניו: "הבחירות הוכיחו שני דברים. ראשיהעיריית החדשים לא הכירו זה את זה. אבל כשנפגשו לאראשונה, ראינו שיש לכולנו קו אחד. זה מוכיח את האחדות של העם הפלסטיני.

שנית, הבחירות הוכיחו בבירור שהפלסטינים מאמינים שהנציגות החוקית הבלי-עדיית שלהם היא אש"ף. אש"ף הוא הדור בר הפוליטי של כל הפלסטינים. בעיקר מפי שלא היה חופשי-ביטוי בגדה".

מה היה קורה אינו ערך עתה מישאעים בגדה? "למעשה מי55 אחוזים היו מצביעים בעד מדינה פלסטינית, פוסק ראשיהעירייה, כי בחבריהמועצה, מנעעים ביי ראשיהעיר לאות הסכמה תקיפה.

"במישאל פרטי שלי", מוסיף ראשי העירייה, "ל מי שיברתי עימו הוא בעד מדינה פלסטינית".

היחס לירדן? אלישכעה מדבר בוהי רות דיסלומטית, אך הבשורה ברורה: "אין לנו יחס מיוחד. אנחנו רוצים ביחסים טובים עימה. אני חותם כל יום על ניירות הנישולחים לירדן. אנחנו מודים ויקים בדרכונים ירדניים. אין לנו תסכרי כים. אנחנו פלסטינים וגם ערבים."

שאלה של סיפוח. צריכים לתת לפלסטינים הגדרה עצמית.

כדור בגב

ראשיהעירייה מדבר בחופשיות על מאורעות השבועות האחרונים.

האמצעים הדראסטיים של השילטונות באים כדי להשפיל את האוכלוסייה. הם לא נועדו לביטחון, אלא לצורך השפלה. הרבה אנשים נכלאו ללא כל סיבה. יש לי הרבה דוגמות לכך. כלואים כמאה. סתם נלקחו מהרחוב ומחבתים, הועמדו לפני בית-דין-שדה, ואחרי שמיעת של כמה דקות נקנסו ונעצרו. לא ניתן להם להת' גנון או לקרוא לעורך-דין. זה בלתי חוקי!"

האם ירו כוחות-הביטחון באזויר או באנשים? "הם ירו ישר באנשי שים. איש אחי, מוחמד סלאח אבן בלאטי, נורה בגבו. הכדור עבר מי למטף למעקה, ויצא מתחזה."

מי ירה, חיילים או אנשי מישמרי הגבוה? המסובים מבחינים בקושי. לגבי הם אין הבדל בין צה"ל ומשמר-הגבול. הם סבורים כי "הכוחות הירוקות" שיי כות לצה"ל. גם אלה וגם אלה ירו."

האם הם מאמינים שהיתה קודמה פורי רשת לירות באנשים, או שיחידים פורי קיעול הפרו קודמות?

"נראה לנו שזוהי מדיניות כללית. עובדה, זה קורה ברמאללה ובחברון כמו בשכם."

אולם המאורעות לא השניאו את ישר ראל עצמה על הדוברים. הנוכחים הם אנשי שים מתחכמים, בעלי תודעה פוליטית גבוהה. הם יודעים להבחין בין השילטון נות ובין המדינה. הדבר אינו מתגלה רק ביחס הלבבי שבו נתקבלתי אנשי "אנחנו מקווים שהיסודות המתקדמים בישראל יידעו להילחם בקיצוניים ביש' ראל, הרוצים להתפשט ולהתחל באדמות הערביות", אומר ראשיהעיר, ושוב ניע' נוע של הסכמה מסביב.

"אני מקווה שהישראלים ייפסרו מהדעה המוטעית שאש"ף הוא אירגון-טרור". התלונות על העיתונות הישראלית הן רבות. "היא לא נותנת תמונה אמיתית לציבור הישראלי. מפקרים את הדיעות של ראשיהעיר ותבירי-המועצה כדי שיתאימו לתפיסה של העיתונאים."

הנה, אפילו (עיתונאי מסויים, הידוע ביי ישראל כבעל דיעות ליברליות) סילף את דברי ראשיהעיר. הוא שאל אותו לגבי רכושו בישראל. ראשיהעיר אמר שיש לי מישפחתו רכוש ביפו, בחיפה ובמקומות אחרים. הכתב ניסח את הראיון, כך שניתן היה להבין שראשיהעיר רוצה לזרוק את הישראלים לים.

הטלפון מצלצל. ראשיהעיר של רמאללה, גם הוא דמות מרכזית בקבוצה החדשה של ראשי הגדה, הגיע. שני ראשיהעיריות ייסעו לבקר את עמיתם, ראשיהעירייה של טול-כרם.

המימוש הצבאי אסר על ראשי העיריות להתכבר. אבל כמות היוזין אפשר לאסור על נהר לז רום אל הים. המנהיגות החדשה בגדה היא עובדה קיימת.

מה חושב ערפאת?

ביתו של אחד האינטלקטואלים ביי שכם מתגלגלת השיחה.

מדינה פלסטינית, "החלום" של מדינה דמוקרטית חילונית. אש"ף, הסיכויים להי' דברות. התפקיד שיכולים ראשיהעיריות החדשים למלא כמקשרים בין הישראלים והפלסטינים, בין ממשלת-ישראל ואש"ף. מה תעשה ארצות-הברית? מה חושב יא' טר ערפאת?

השיחה קולחת, מתחממת לעיתים, חור זרת למימנחות. יש קטרנות עצומה מי שני הצדדים. מדברים על הטראומות של הישראלים ושל הפלסטינים, על המשמעות השונה של מושגים מסוימים באזוני שני העמים, על הדרכים לציור קומוניקציה.

קשה להעלות על הדעת כי במרחק כמה מאות מטרים מכאן נעולים השערים של גטו (רק שני שערים פתוחים כעת). שכאן נהרגו ונפצעו אנשים. שבני18 ישראלים, עובדים בסימטאות כשאלבעים על ההדק, בין תושבים המתעלמים מהם או הוורר קים בהם מבטים עוינים. ושבני18 הקומיים חושבים על ההפגנה הבאה. בחדר שורר ירדות שיי ממש. בתליאכוכ הרחוקה-הרחוקה, מרחק של 70 דקות נפיעה, קשה להעי' לות זאת אף על הרעת.

עיתונות הכל ושאר במישפחה

איך ניצל השילטון את העיתונות היומית בישראל כמכשיר לשיטפתימוח?

האם משמשת העיתונות הישראלית מכשיר לשיטפתימוח בידי השילטון?

טענה זו, שהוטתה לא אחת כלפי העיי תונות היומית בישראל, זכתה להכחשות תקיפות וגמרנות. בעיקר מצד עורכי העיי תונות היומית עצמם. השבוע, כבדרך אגב, חוץ כדי העלאת זיכרונות, זכתה טענה זו לאישור, דווקא מפי אחד מחשובי העורר כיס שהיו לעיתונות הישראלית.

אריה ("צייק") דיסנצ'יק, מי שכיהן כעורר רך מעריב מאז מותו של מייסד העיתון, עזריאל קרליבך, היה — עד שפרש לגימ' לאות — אחד האנשים רבי-ההשפעה במדינה. עמדת הכוח שלו, כעורך אחד העיי תונות הנפוצים ביותר במדינה, היקנתה לו גישה חופשית לכל ראשי השילטון. הוא לא הסתפק ביחסיו עם צמרת השילטון במדינה לצרכים עיתונאיים בלבד. תכור פות — כפי שהיה ידוע וכפי שמת' אשר עתה עם פירסום סידרת הזיכור נות שלו — הוא היה רואה את עצמו

לסקוב. ייתכן שהוא זקוק לשיחה עם ידיד בשעה זו... אחר-כך אני מבקש ממך לעי שות לי שירות. שיהיה גם שירות לידידך לסקוב. התקשר עם העיתונאים החשובים דבר עם העורכים המוכרים לך והסבר להם כי התפטרותו של חיים לסקוב מסגנות הרמטכ"ל ונטילת הפיקוד על גייסות הי שריון, אינה הורדה בדרגה אלא להיפך. זו העמדתו של האיש הנכון במקום הי נכון..."

הרקע לבקשה זו של דיין אינו טעון הסבר. היחסים בין דיין לסגנו, חיים לס' קוב, היו מעורערים ביותר. דיין לעג ללסקוב, יוצא הצבא הבריטי. לסקוב ביקר את דיין בחומרה. כשהגיעה המתיחות ביי ניהם לשיאה, ביקש דיין להדיח את לס' קוב. מתוך חשש שהדחה זו תבוקר ביי חריפות על-ידי העיתונות, ביקש להציגה כהעלאה בתפקיד.

אגב, לסקוב לא סלה לדיין הדחה זו. שנים רבות היה ממתנגדו ומבקריו של דיין, עד שאלץ להתפטר מתפקידו כיי מנכ"ל רשות הנמלים. אז, התהלך תקופה ארוכה מתוסכל וממורמר, הירבה לשנות משקאות אלכוהוליים. במפתיע, היה זה דווקא דיין שחילצו ממצבו המדכדך, כיי שהעניק לו את תפקיד האומבוסדמן ביי צה"ל. מאז רואה לסקוב את דיין כמי טיבו מושיעו. לדעת רבים היה ביחס זה כדי לפגוע באובייקטיביות של לסקוב ביי

בעדייזכרונות דיסנצ'יק (מאחוריו: אשתו רחל) דיין אמר

עת שבא לדון בחלקו של משה דיין באחר ריות למחללי מילחמת יום-הכיפורים. חזרה לשנת 1956, לזכרונותיו של אריה דיסנצ'יק, אחרי ששמע את בקשת דיין, הוא עשה עורך תעריב את המוטל עליה. הוא הלך לעודד את לסקוב ודאג גם לכיסוי המיניו בעיתונות הישראלית.

גילה דיסנצ'יק, בשמך של התפארות: "ארביחמש שוחות טלפון לידידי בעיי תונים גרמו שהמיניו, שיכול להיראות ביי עיני הציבור כירידה בדרגה, הוצג כמעי שה צבאי ואסטרטגי רבי-חשיבות."

חלק במחלל. בעיני בעליהזיכרונות, יש בגילוי זה, אולי, כדי להעיד על תפי קידה "הקונסטרוקטיבי" של העיתונות הישראלית. למעשה זוהי עדות חמורה ביותר על טיבה ומהותה של העיתונות הישראלית ועל התפקיד שהיא ממלאת כיי "כלב השמירה של הדמוקרטיה."

אם די בכמה שחודש טלפונים עצרות, כדי להציג בפני הציבור מעשה הדחה כיי העלאה בדרגה, קל לשער באיזו קלות הצליח המישטר בארץ לנצל את העיתוי נות לשיטפתי-המוח הנמשכת מזה שנים. לאור היחסים האינטימיים והפאמיליארי רים האלה, אותם חושף דיסנצ'יק, הקייר מים בין עורכי העיתונות לראשי השילטון, קל גם להבין מדוע לא יכלה העיי תונות הישראלית לבקר, למשל, את משה דיין, על שודי-העתיקות שלו או על מח' דליו הביטחוניים.

ביזכרונותיו נותן אריה דיסנצ'יק תור קף להאשמת, כי לעיתונות הישראלית היה חלק במחלל שגרם לתוצאות מילחמת יום-הכיפורים.